

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 3 — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám árak: 4

NAGYVÁRAD, július 13.

Közvetítés és spekuláció.

(K. Ö.) Előre nem látható erős küzdelem fog az idén a gabonaértékesítés terén a gazdák és a spekuláció között lefolyni, ha a gazdák azt nem akarják, hogy a spekuláció oda terelje őket a börze mézarszékebe, hogy ott kényelmesen végezzen velük.

Felháborított az a cinizmus, amelylyel a spekuláció az idej terméskilátásokkal elbánik. A gazda arcza elborul, mert az érzett istenáldást betakarítani nem tudja. Zápor záport követ, a körösztök alja már kizöldült és a mi rendekben hever, az rohad. A spekuláns arcza pedig csak úgy ragyog. Jobb termés lesz mint volt tavaly és szinte már éri előszelét azoknak a régi boldog időknek, a midőn a börze árnyomói korlátlanul uralkodtak az értékesítési viszonyok fölött. Arra pedig éppen nem hederit semmit, hogy a földművelésügyi miniszterium mily óvatossággal járt el a terméskilátások eredményének megállapításában. Kilátásba helyezte ugyan a 36—37 millió mm. buzát, hozzátette azonban, hogy ez a kilátásba vett eredmény még nagy változásnak lehet kitéve. Ez a jóslat szomorú beteljesedést vett.

A mit a spekulációról mondtunk, ugyanazt kell mondanunk a közvetítésről. Ugyan elég furcsán hangzik a dolog. Eddig azt hittük, hogy a spekuláció és a közvetítés két különböző dolog. Csálódunk. A közvetítés csak úgy tör a mezőgazdaság érdeke ellen, mint a spekuláció. Azonosítván pedig magát a

spekuláció üzelmeivel, csakugy megérdemli, hogy ellene állást foglaljunk, mint a spekuláció ellen.

Honnét ez a jelenség és helyesen van-e ez így?

A dolog természete szerint a közvetítésre egészen mindegy, hogy alacsony, vagy magas buzaárak vannak-e. A közvetítésért mindig kijár a közvetítési díj, mely semmi összefüggésben sincs a közvetített áru alacsonyabb vagy magasabb árával. Sőt, ha a gyakorlati életet vesszük szemügyre, azt fogjuk tapasztalni, hogy a közvetítésnek előnyére vannak a magasabb gabonaárak, mert ezek mellett nagyobb közvetítő hasznot tud elérni. Egyrészt a termelő, ki megszokta az alacsony gabonaárakat, nem olyan rátartós, hogy az elérhető legmagasabb áron értékesítsen, másrészt a fogyasztó nagyobb áremelkedéstől tartva, hajlandósággal van a legmagasabb áron szükségletét fedezni.

Mégis mit látunk? Látjuk, hogy a közvetítés mindenkor az árak lenyomására dolgozik. Ezalatt nem a helyi üzérkedést értjük, mely garasokban dolgozik, hanem az ország gabonakereskedelmét a maga egészében. Az ország gabonakereskedelme nem nyugszik realis, hanem irrealis, spekulatív alapokon. A gabonakereskedelem szövetkezik a börzével és spekuláczióknak szolgáltatja ki az értékesítést. Nincs valamire való gabonakereskedő, a ki a börzén ne játszanék s mint-hogy a játékosok kilenczvennyolcz százaléka baissera játszik, el lehet mondani, hogy a közvetítés egy fabatkával sem jobb a spekulácziónál, sőt mi különbséget sem tudunk tenni a kettő között.

Realis gabonakereskedelemre, realis

közvetítésre a mezőgazdaságnak szüksége van, de a spekulációra és arra a közvetítésre, mely a spekulációval azonosítja magát, arra nincs szükségünk. Annak a közvetítésnek a kezéből, mely a gabona kereskedelem czégére alatt baisse-spekulációt folytat, ki kell ragadni az olyan fontos közzgazdasági ténykedést, mint aminő a mezőgazdasági termények értékesítése.

A gabonatözsdén most furcsa jelenségeknek lehetünk tanui. Oh, mily nagyok a fedezetlen határidőüzlet áldásai! E nélkül mind az nem volna lehetséges, hogy szünet nélkül árcsökkenés lenne folytatható. Dehát itt a fedezetlen határidőüzlet, ez bőviben kínálja az alacsony árakat. És honnan szerezte? Szerezte azokból a sluszokból, melyeket annak idején 8—8.50 forintot vásárolt össze a spekuláció. A fedezések most egymást érik és nincs most oly rossz termés eredmény, vagy kedvezőtlen időjárás, mely a lanyha irányzatot fel tudná tartóztatni. Ami lehetővé teszi ismét, hogy olyanok vásároljanak, kiknek eszök ágában sincs a vett menyiségeket át is venni. Valóban gyönyörű egy piac! Eladnak olyanok, kiknek egy szem gabonájuk nincs és vesznek azok, kiknek arra szükségök nincs. A gazdákra pedig ez a játék úgy végződik, hogy a lehető legolcsóbb áron kénytelenek értékesíteni, ha vissza nem tartják gabonájukat, míg a spekuláció egymást fel nem falta. Ne adjunk alkalmat a spekuláczióknak arra nézve, hogy októberi eladását szállíthassa és ez által impulzust nyerve a deczemberi buzát is nyomhassa. Meggyőződésünk, hogy az októberi szállításokat nem lesz képes lebonyolítani, a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

REGENSBURG.

Nagyon meglehettek itt ijedve az emberek valaha, mert most is úgy néz ki a város, mintha ellenséget várna, tele bástya tornyokkal, lőrészekkel, pedig nem igen bántja őket rég időtől fogva senki, legfeljebb talán a végrehajtó. Ez ellen hiába a lőrés, meg nem ijed tőle, legfeljebb ha ágyut mit sejt benne, el viszi azt is.

Hanem az bizonyos, hogy szerfelett érdekes, ha nem is valami megnyerő benyomást tesz az emberre ez az ősi város, melynek egy részét a rómaiak építették, ma is lakható erős szikla falakból, más részét a X-ik században formálta ilyen kemény erősséggé a nép félelme.

Akár hány utczája oly szűk, hogy két ember nem sétálhat végig egymás mellett s felül a házak mellvédés hidakkal, kerek tornyokkal vannak megerősítve.

De van modern széles utczája is.

Régiség kedvelőknek, kik a földi édent csak penész és rozsdával garnirozva tudják elgondolni, tele tört szobrok és maradék cserép darabokkal; valóságos eldorádó ez a város, de sok dolog erősen lekötö a modern dologhoz szokott laikust is.

Templomai, különösen a kölnit megközelítő Dómja egyszerűen csodálatra méltó remek művek s az ezekben levő szobrok, üveg festmények és művészi munkák, kiszámíthatatlan értékű muzeumot képeznek.

A Dómnak világhírű gregorián énekét nem hallhattuk, örök sajnálatunkra, de a benyomás, amit egy ilyen templomban mi magyarok érzünk, feledhetlen.

Ős régi elbarnult kép előtt áll az ember. Csak sejtük ki festette, de bizonyos, hogy régi-régi idők mester műve.

Itt ott a kép körül a falon régi patriciusok czimerei szépen alkotott domborműben s a kép előtt a kölépcső kikopva mélyen.

Le térdelünk mi is. Hányan térdelhetek itt száz, ötszáz, ezer évvel ezelőtt?

Mintha válasz jönne a feltoluló kérdésre, mintha belé látnánk a lépcsőről a czimereken át a mult kódébe mélyen.

Kisebb, egyszerűbbnek látjuk a templomot, minden zegét-zugát telve síró nőekkel, félve összebuvó gyermekekkel. Harezok zaja zug kívülről, itt ben tompán, esendesen szál fel a fohász »A magyarok nyilatól, ments meg Uram minket«.

Aztán lángba borul a templom s mint a gátját szakítottó ősi erő, ellenség vértől, harci dicsőségtől kipirult arczu sereg tipor végig az utczákon. Ő győzött, a város meghalt.

Sok a csonka szobor, sok az erődítvény

ebben a városban. Magyar hyeraglif ez mind, annak az emléke, hogy ott jártak ezer év előtt.

Kiléptünk a templomból, eloszlott a varázs. Kint Johan Mühlbauer, a dóm egyik kanonokja, legény-egyleti prézes várt bennünket, boldog, örvendező arczzal, hogy ilyen messzi országból tisztelhet vendégeket a regensburgi egylet.

Bizarr dolog az előbbi érzés után az a fogadtatás, de nagyon jól esett. Jól esett az a meleg hang, melylyel a magyarokról, mint lelkesültni tudó, lovagias népről beszéltek.

A legény-egyletben feledhetlenül szíves volt a fogadtatás.

Rendszerint központ a legényegylet, de ez estére különösen sokan gyűltek össze az egylet kerti étkezőjében.

Johan Mühlbauer elnök üdvözölte a Kolping sirjához zarándokló magyarokat és a velünk együtt érkezett többi legény-egyleti küldöttségeket.

Válaszra báró Ohr, a gráci legény-egylet elnöke állott fel megköszönni a szíves fogadtatást s a két hivatatos tószat után kezdetét vette a hangverseny.

Gyönyörűen énekelt az egyleti dalárda, de nekünk kissé monoton a német zene.

Éjszakára a tógok az egylet vendégei voltak, az elnökök a fent tisztelt kanonok urban találtak szíves házigazdát.

Másnap kirándulás a Walhallához s a leg-

mikor újból kifog tűnni a spekuláció lelketlensége, káros és felesleges volta.

Ha nem lesz fedezetlen határidőzlet, akkor a közvetítés is visszatér rendes, természetes kerékvágásába és nem fut majd a börzére, hogy papiros buzát adjon el, míg a tényleges buza árat szorítani kelljen, hogy olcsó fedezete legyen. A legitim eladásoktól pedig, bármekkora mérvet vettek légyen, sohasem félünk.

A „Los von Rom“ mozgalom segélyezése.

Megemlékeztünk annak idején a »Los von Rom« mozgalomnak csufos kudarcáról, amely dupla határidőn belül is csak háromezer lelket tudott összetoborzani a megígért 10.000-ból. Kifejtettük akkor azt is, hogy az egész mozgalom abszolút nem nyugszik vallási alapokon, hanem politikai tendenciát szolgál, ezt a véleményünket a tények mind igazolták. Most a berlini Germánia rántja le a leplet Schönerer ur jeles műveletéről s kijelenti, hogy agitációja határozottan antidinasztikus célokat szolgál s hogy a külföldről igen sok pénz vándorol Ausztriába a mozgalom anyagi támogatása végett. Így legutóbb, június végén, az evangélikus Gusztáv-Adolf-alapítvány drezdai főegyesületének Lobauban tartott diszközgyűlésén 10.000 márkát szavaztak meg az ausztriai »Los von Rom« mozgalom elősegítésére. Ugyanaznap este a diszvacsorán Scheuffier pásztor nagy ünnepi alkalmi költeményét szavalta el, melynek végső akkordja a protestantizmus éltetése volt mindenekfelett. Schönererék azonban hiába reménykednek, hiába kapnak pénzt, mozgalmuk még nagyobb kudarcot fog vallani, mint a múltban.

A zsámbokrési kerület sorsa.

A néppárt a zsámbokrési választókerületre vonatkozólag a következőket határozta:

„Ezidőszerint még nem állíthat jelöltet a néppárt, egyszerűen azért, mert a legutolsó összeírás alkalmával (mint az a Bánffy-rendszer alatt országszerte szokásban volt) számtalan néppártit kihagytak a választási listákból, úgy, hogy 2000 helyett, csupán 783 volt az idej vá-

kedvesebb emlékekkel távoztunk, hogy Nürnbergben megújulva lássuk a testvéries fogadtatást.

Lassanként tűnt el a messzeségbe Regensburg s mi gyönyörködve néztünk vissza a nagy multu érdekes városra.

Lassankint nyelte el a távol köde a várost tornyaival, bástyaival, szíves lakóival együtt, de abból a ködből szívünkre is borult volna valami, — a ieküzdhetlen visszaemlékezés.

Hogy is volt csak ottan!?

A kath. legény-egylet háza óriási kétemetes palota. Diszterme freskókkal, régi szobrokkal ékes. Udvara tele a város előkelőségeivel, kik együtt ültek, sörözgettek az ipar munkásaival. Temploma számtalan és remek mű mind. A nép oda siet reggel és le nem fekszik este míg ott nem adott hálát Istenének. A régi köveken, az új munkákon mindenütt rajta az erős nemzeti bajor jelleg s az ódon városban pezsgő a művészi és polgári élet.

Zagnak e gondolatok, képek agyunkban s sziate feltolult a kérés az unokák szívében, ami magyar szívünkben:

Uram! Ezt a vallásos érzést, ezt a nemzeti öntudatot s e kettőn épült haladást — add meg Uram nekünk.

Régi dicsőségét — jelen nyomorúságunkat, ezt érzi a magyar szív Regensburgnál.

Pálffy.

lasztók száma, kik között tulnyomó számu a liberális érzelmű — mert ezeket nem hagyták ám ki! — azonfelül a néppártik közül sokan az Alföldön vannak aratni.

De az új összeírás szerint, mely azonban csak a jövő évre érvényes, 1100-al szaporodott ama kerületben a választók száma, vagyis a néppárti választók javarészt visszanyerték szavazati jogukat, melyet hogy érvényesíthessenek, a jövő évre vagy azután, szóval a legközelebbi képviselőválasztás alkalmával okvetlenül fognak néppárti képviselőjelöltet állítani s biztosak vagyunk benne, hogy az győzni is fog, még pedig fényesen!*

Felhívás a magyar gazdaközönséghez.

A gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége az általa rendezendő szegedi országos mezőgazdasági kiállítással kapcsolatosan, a mezőgazdaság elméleti tárgyalást igénylő legégetőbb kérdéseinek előkészítése végett az V országos gazdakongresszust rendezi.

A kongresszus napirendje: Ezen kongresszusnak első ülése szeptember 4-én hétfőn délelőtt 9 órakor nyílik meg a következő tárgysorozattal:

1. A kongresszus megalakulása.
2. Elnöki megnyitó.
3. Bernáth István előadása az I.—IV. országos gazdakongresszusok határozatairól és ezek révén elért eredményekről.
4. Majlát József gróf: a falusi jólét emeléséről.

Ugyanez nap délután 3 órakor:

1. Az új föld tehermentesítéséről. Előadó: György Endre.

2. Az uzoratorvény reformjáról. Előadók: Makfalvay Géza és dr. Csillag Gyula.

Szeptember 5. délelőtt 9 órakor:

1. Malcomes Jeromos báró: a szövetségi ügy fejlődéséről.

Szakelőadások szövetségi dolgokról:

2. Bujanovics Gyula: a fogyasztási szövetkezetekről.

3. Meskó Pál: a gabonaértékesítő szövetkezetekről.

4. Gr. Széchenyi Imre: a tűz és jégbiztosításról.

5. Gróf Károlyi Sándor: az életbiztosításról.

6. Sterbán János: a tejszövetkezetekről. Kedvezmények: Kongresszusi tagok az összes államvasutakon II. oszt. jeggyel első osztályon, III. oszt. jeggyel a II. osztályon utazhatnak úgy a gyors- mint személyvonatokon. A kongresszusi jegy egyúttal állandó belépti jegy a kiállításra.

Az V. országos gazdakongresszus szabályzata:

1. §. Ideje: 1899. szeptember hó 4. és 5-én, helye: Szegeden a városháza nagytermében.

2. §. Tagjai lehetnek mindazok, akik f. évi augusztus hó 20-áig a kiállítási irodánál (Budapest, Köztelek) jelentkeznek s a tagsági díjat 3 frtot az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába lefizetik.

3. §. Gazdasági egyesületek és szövetkezetek tagokul szintén fölvehetők s magukat kiküldötteik által képviseltethetik.

4. §. A tagok névre szóló igazolványt kapnak, amely a tanácskozásokban való részvételre, a vasuton kedvezményes utazásra s a kiállításon szabad belépésre jogosít.

5. §. A kongresszust az előkészítő bizottság elnöke nyitja meg s fölhívja a jelenlévő tagokat a szervezkedésre. Az előadások tárgya és sorrendje, valamint előadói tekintetében az előzetesen megállapított program irányadó.

6. §. Az előadások tartama legfeljebb 40 perc, minden felszólaló 10 percet vehet igénybe, rövidebb helyreigazítások és személyes felszólalások 2 percet vehetnek igénybe.

7. §. A kongresszus szavazás esetén többséggel határoz.

8. §. Munkálatai ki fognak nyomtatni és minden tagnak megküldetni.

9. §. Az itt nem érintett kérdések tekintetében, ha ennek szüksége fölmerül, a kongresszus elnöksége határoz.

A kongresszus előkészítő bizottsága nevében:

Bernát István, gróf Zselensky Róbert,
titkár. elnök.

Városi közgyűlés.

Az utóbbi évtizedben nem volt oly zajos gyűlése Nagyvárad város törvényhatóságának, mint tegnap. Nem a nagyhangú dikciók, ékes és okos beszédektől rengett a terem, hanem a hétköznapi veszekedéstől, személyeskedéstől. Es ez már annyira elfajult, hogy aggodalommal kell eltelve lenni: vajjon mi lesz, hogy ha ez a hang, modor meghonosodik a városházán.

A terek és parkok gondozására vonatkozólag a lövész egylettel kötött szerződést nem hagyta jóvá a miniszter s ezt Szokoly Tamásnak tudják be bűnül, mert ő felebbezte meg a közgyűlési határozatot. Végre is ehhez Szokoly Tamásnak törvényes joga volt s ha van tulozás a felebbezésben, azt kellőleg ellensúlyozni igyekezett a városi tanács kísérelésével. Aztán meg ilyen feliratok és felebbezéseknél megesik könnyen a tulzás; ott volt példa a tanács felterjesztésében, a melyet a bonczház ügyében küldött a felebbezések lerontására. De hát ugy van minden bizottsági tag, hogy ami a gusztlusa szerint van, azon nem akad meg a szeme.

A tegnapi éles összekocczanások, ha nem ismétlődnek is, kellemetlen hatással lesznek bizonyára egyideig.

Busch Dávid főmérnök, mikor hallotta a sértegetéseket, arra a gondolatra jött, hogy az új városháza épületében a nagyterem közelében egy vivótermet is be kell rendezni, a hol a bizottsági tagok amugy melegiben megreperálják a kilyukadt becsületet.

A közgyűlés különben véget ért. Lefolyása a következő volt:

Beölthy László dr. főispán elnöklése alatt jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Csák Máté, Frankó Endre, Dr. Grósz Albert, Hlatky Endre, Dr. Konrád Márk, Mezey Mihály, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Beczkay Lajos, Dr. Berkovics Ferencz, Bertsey György, Ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Déry János, Dr. Grósz Menyhért, Dr. Hoványi Géza, Dr. Kornstein Lajos, Mészáros József, Mihálovics János, Milibák József, Dr. Radó Ignác, Dr. Sarkadi Lajos, Sulyok István, Schütz Albert, Stern Herman, Széles Lajos, dr. Vucskics Gyula, Veisz Károly. Gábel Jakab, Reismann Mór, Serényi Gusztáv, Balogh Döme, Bottó Ferencz, Dr. Dóri Ferencz, Harmathy Károly, Hillinger Lipót, Huzella Gyula, Ifj. Kohn Sámuel, Kunz Gusztáv, Dr. Kutiák Ágoston, Léderer Dávid, Lévy Zsigmond, Mihály Adolf, Mihály Pál, Molnár Lajos, Dr. Munk Béla, Müller Salamon, Nyíry György, Dr. Sonnenfeld Zsigmond, Steiner M. Albert, Szüts Sámuel, Dr. Buljovszky József, Rác Mihály, Istvánffy István, Szüts Dezső, Lukács Ödön, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János, Busch Dávid, Jablonszky Emil, Ragány János, Szántó Lajos, Szüts István.

Istvánffy István aljegyző betérjesztette a polgármester jelentését az elmúlt hónapról. A jelentés kedvezőnek tünteti fel a közegészségügyi és közbiztonsági viszonyokat. Főlemli, hogy Marosvásárhelyen a Kossuth szobor leleplezésén Rác Mihály és Szokoly Tamás képviselték a várost, hogy Hoványi Ferencz dr. helyébe Baróthy Ákos dr. nevezte ki a város főorvosává a főispán, Baróthy helyére pedig Mayer László drt. olaszii ker. orvosá. Megemlékezik végül a polgármester jelentése a jótékonyságokról.

Interpelláció.

Beczka Lajos a villamos vasut dolgában interpellálta meg a polgármestert, hogy a tárgyalások milyen stádiumban vannak.

Bulyovszky József jelentette, hogy a tárgyalások most vannak folyamatban s birja Hegedüs Sándor miniszter ígéretét aziránt, hogy a dolgot kedvezően intézik el a miniszteriumban. A polgármester havi jelentését, úgy az interpellációra adott választát tudomásul vette a közgyűlés.

A temető szabályrendelet.

A központi temetőről alkotott szabályrendeletéről sokszor volt már szó ez ujságban. A miniszter legutóbb visszaküldte a szabályrendeletet a városhoz, kifogásolva a 2. §-t, minthogy az a felekezetek jogait sérti, s kihagyandónak tartva azt az intézkedést, hogy a felügyelő bizottságnak határozathozatalra joga lenne. A tanács kihagyva a sérelmes szakaszt azt javasolta, hogy a felügyelő bizottság helyett a tanácsot ruházzák fel a határozathozatal jogával.

A javaslatot vita nélkül, egyhangulag elfogadták.

Az iskolák számlái.

A belügyminiszter leiratot küldött a városhoz, s megsemmisítette a középiskolákat érdeklő számlák tanácsi felülvizsgálat nélkül való kifizetése iránt hozott közgyűlési határozatot.

A tanács tudomásul vette a leiratot azzal, hogy a jövőben előzetesen meghallgatja a megrendeléseknél az iskolaszéket. A közgyűlés hozzájárult a tanács határozatához.

A köztérek gondozása.

A Rhédey-kerti felügyelőséggel kötött szerződést, a mely szerint a városi parkok és ültetvények gondozásáért a város évenként 6000 frtot fizet, Szokoly Tamás felebbezése folytán a miniszter felbontotta.

Szokoly Tamás indítványt adott be, melyben kifejti, hogy a lövészegylet mint vállalat nagy haszonnal dolgozik, s proponálja, hogy a lövészegylet tagjai mint érdekelt felek ne vehessenek részt a szavazásban, ha a közgyűlésen arra kerül a sor.

Nagy mozgás támadt, amint a jegyző felolvasta az indítványt, amelyet nyomon követett egy beadvány, amit 34 törvényhatósági bizottsági tag nyújtott be. A 34 városatyá az indítványozta, hogy indokolt felterjesztésben kérjék fel a belügyminisztert, hogy a városnak a lövész-egylettel kötött szerződését hagyja jóvá.

Serényi Gusztáv szólott először a kérdéshez, felsorolva a lövészegylet érdemeit s kifejtve, hogy Szokoly indítványa kompromittálja a tanácsot is. Indítványozza, hogy világossítsák föl a minisztert a való helyzetről, s kérjék fel hogy szerezzen érvényt előbbeni határozatának. (Helyeslés.)

Gábel Jakab szólalt fel ezután. Nem zárkozhatik el, hogy fel ne hozza azt a körülményt, hogy a Rhédey-kert a rááldozott szubvenziók dacára el van hanyagolva. Példákat sorol fel állítása igazolására s oda konkludál, hogy az illető tényezők figyelmét hívják fel a felügyelet kellő módon való teljesítésére. Szükségesnek tartja, hogy a kötendő szerződésben precizirozzák a köteleket, melyek a gondozást magára vállaló egyesületre háramlanak. Olyan hírek keringenek, hogy 6 waggon fát számítanak fel, ahol 2 waggon elég.

Kunz Gusztáv: Ő vezeti a Rhédey-kert számadásait, s kijelenti, hogy az a szakértő, aki azt mondta, hogy 6 waggon fa fogyott el az üveg házak fűtésére, az *hazudott* (Mozgás, zaj.) s ha Gábel magáévá teszi a szakértő állítását, *ő is hazudik.* (Óriási zaj.)

Felkiáltások: Vonja vissza! Utasítsák rendre! (Nagy zaj.)

Szokoly Tamás: Ez nem járja! Utasítsák rendre!

Gábel Jakab személyes kérdésben szólalt föl. A legmélyebb indignációval vissza utasítja Kunz kifakadásait, bár e modorhoz hozzá van szokva. (Helyeslés. Zaj.)

Szokoly Tamás felugrott a helyéről s idegesen fordult a főispán felé:

— Utasítsa rendre Kunzot!

Elnök: (csönget) *Kunz urat felhívom a plénum előtt vonja vissza nem ide illő kifejezését.* (Helyeslés.)

Kunz Gusztáv: (idegesen) Ha Gábel ur visszavonja állítását: szívesen! (Nagy zaj.)

Gábel Jakab: Kimondtam. Nem tehetem.

Kunz Gusztáv: Én sem!

Elnök: (csönget) Akkor Kunz Gusztáv bizottsági tag urat *rendreutasítom.* (Nagy zaj.)

Berkovics Ferencz dr. kéri ezután a főispánt, hogy Szokoly Tamás benyújtott indítványát ne is bocssássa tárgyalásra és a lövészegylet tagjai élhessenek szavazati jogukkal a kérdés tárgyalásánál.

Hlatky Endre hasonló értelemben szólalt föl. Kifakad Szokoly Tamás ellen, aki tisztos férfiakat, egy egyesületet meggyanusít. Oly egyletet, amelynek egy Mezey Mihály van az élén, aki ingyen dolgozik, saját érdekei elhanyagolásával, akkor Szokoly Tamás vádlóként lép föl? Ahelyett, hogy érvekké állna elő, igyekezik lerántani azokat az egyleteket, melyek a közérdeket szolgálják, igyekszik tönkretenni? (Zajos helyeslés.) Felsorolja hosszan az egylet érdemeit, alkotásait. Oda tér ki, hogy fel kell világosítani a minisztert a tévedésről akár küldöttségileg. Ajánlja elfogadásra a tanács javaslatát. (Lelkes éljenzés. Taps.)

Szokoly Tamás emelkedett fel ezután élénk zajban. A jog, törvény és igazság mottójára való hivatkozással dicsérte Széll Kálmánt, aki ime milyen kedvezően intézhette el az ő felebbezését. Azt mondják, hogy milyen nagy áldozatokat hozott a Rhédey-kert. (Ugy van! Éljen!) Csak helyesen, de mutassák meg azokat az áldozatokat, alkotásokat. Ami eddig van efféle, az mind a szepitészeti egylet műve. (Zaj. Ellenmondások.) Hol vette a lövészegylet azt a jogot, hogy a Rhédey-kert díszait, a százados fákat kivágassa. Jól tudja, hogy a tanács pártfogásában részleteti a lövészegyletet, (Zaj.) mely most mint szereződő fél áll a város közönségével szemben. Ez az egylet a sportot szolgálja s haszonra dolgozik; a tagjai tehát itt nem vehetnek részt a szavazásban. (Ellentmondások.) Kérem, — így folytatja — vagyok én annyi egyletnek tagja, mint teszem Hlatky ur.

— Hohó! Nem áll! — kiáltják közbe derüsen.

— Mit hohó, — adja vissza Szokoly Tamás, — igenis vagyok. A szabadelvű párt — igaz, hogy nem számíthat a tagjai közé. (Derültség.) Indítványozza végezetül, hogy a miniszter elutasító végzését vegyék tudomásul, a felvilágosítást czélzó propozíció fölött pedig térjen a közgyűlés napirendre. (Nagy zaj.)

Négy óra lett ezenközben s **Beöthy** László a polgármesternek engedte át az elnöki széket s eltávozott.

Serényi Gusztáv felszólalása tán itt sosem látott kínos incidensre adott okot, oly heves összetűzésre, ami legkivált a híres obstrukciós idők aranynapjaira emlékeztetett. Azt fejtegette az öreg ur, hogy a Szokoly Tamás indítványában inszímáziók vannak s kérte annak elutasítását. **Szokoly** Tamás a düböl reszketve

ugrott föl a székéről: S — utasítsák rendre *ezt a politikai hitehagyott embert, ezt a . . .*

Az elnök polgármester hosszan, idegesen, percekig cseppet az óriási zajban, mely Szokoly szavai nyomán kélt. Alig jutott szóhoz. Izgatottan, éles hangon szólott Szokolyhoz.

— Nem engedem meg, hogy itt bárkit megtámadjon a bizottsági tag ur, ha kifogása van, panaszja van, terjessze be és én elnöki jogomnál fogva intézkedem.

A zaj elült egy pillanatra, mire Szokoly Tamás sápadtan fordult Serényi Gusztáv felé.

— Hát akkor mit rágalmaz ez a . . .

Ismét kitört a siketítő láрма, miközben a megsértett **Serényi** Gusztáv pattant fel.

— Nem engedek szólani, — csöngetett rá az elnök.

— Semmi közöm hozzá, én beszélni akarok — riadt föl rákvörösen a haragtól a megbántott öreg ur.

A nyugalom csak nagysokára állt percze-pillanatra helyre, amidőn **Hlatky** Endre szólalt föl s bizonyította, hogy Serényit nem vezette a sértés szándéka, mikor kijelentette, hogy Szokoly indítványában tévedett, amit ő is mond. (Helyeslés. Zaj.)

Milibák József szólalt föl békitőleg, ezután **Szokoly** Tamás akart személyes kérdésben szólni, a polgármester azonban hevesen lecsöngette.

— Szavazzunk! Szavazzunk! Zug végig a termen.

— Elég volt már a lármából.

Eközben emelkedett fel **Gábel** Jakab, akit antipatiával fogadtak. Azért szólalt föl, hogy felhívja a lövészegyletet, hogy határozottabban dolgozzon a város érdekében. Azt az adatot amit felhozott úgy hallotta csupán, s kötelessége kijelenteni, ha azok nem igazak, a vádak esznek. (Helyeslés.)

Kunz Gusztáv általános helyeslés közben *vonta vissza erre azt a sértő kifejezést, amit izgatottságában Gábel Jakabbal szemben használt.*

Az elnök polgármester felolvasta ezután a törvénynek azt a szakaszát, amely jogot ad a közvetve érdekeltnek is, hogy a szavazásban részt vegyenek. Megkezdődött tehát a *névszerint való szavazás*. A tanács javaslata mellett 57-en, ellene 8-an szavaztak. A közgyűlés tehát *nagy többséggel fogadta el a tanács indítványát* s így a miniszterhez újból előterjesztést tesznek a lövészegylet érdekében.

*

A kereskedelmi miniszter értesíti a várost, hogy Gyurkovits Kornélt az államépítészeti hivatal vezetésétől felmentette s Kaposvárra helyezte át s helyére **Kikinday** Gyulát nevezte ki. Tudomásul vették.

Mandel Adolfnak a kért köztér átengedték. **Dr. Bozóky** Alajos felszólalt ezután s indítványozta, hogy tekintettel az időre, a tárgysorozatnak a hadapród iskola alapítványi helyének betöltésére vonatkozó pontját vegyék tárgyalás alá.

Az indítványt elfogadták. Ehhez képest a tanács előterjeszti, hogy a város által a hadapród iskoláknál tett alapítványi helyekre öt pályázó jelentkezett és pedig: **Angyalffy** Endre, **Csanády** Tibor, **Jablonszky** Emil, **Kollmann** Béla és **Lázár** Ödön.

A szavazás mikéntje nagy zürzavart idézett elő. Nem tudták sem az elnök polgármester, sem a tagok, hogy milyen módon szavazzanak.

A szavazást illetőleg indítványokat tettek **dr. Berkovics** Ferencz, **dr. Hoványi** Géza, **Mihelyi** Adolf. — Végre is akként döntöttek, hogy előbb az I. helyre, azután külön a II. helyre szavazzanak.

A szavazásnál beadott 56 szavazat, a következő eredménnyel: Kapott:

Jablonszky Emil 54,
Csauády Tibor 38,
Kollmann Béla 18,
Angyalffy Endre 16,
Lázár Ödön 6

szavazatot. E szerint az első helyre Jablonszky Emil és Csauády Tibor ajánltatnak.

A második helyre Kollmann és Angyalffy Endre, a harmadik helyre pedig Lázár Ödön ajánltatnak.

A városliget fejlesztése.

A városliget fejlesztését elvileg kimondotta a közgyűlés, most a terveket terjesztette be a tanács. A nagyhídtól széles nyílt kocsis és gyalog ut készíttetnék. Ehhez szükséges, hogy megvegyék a Nurizsán-féle házat (14,000 ft), a Rácz Mihály házat (7000 ft), a Rothbart-féle telket s kisajátítani a Brunner házat. A Nurizsán házból megmaradó épületben és telken kisedővoda rendeztetnék be. — Javasolja a tanács, hogy az ügyet tüzzék ki a jövő havi közgyűlésre.

Sulyok István közegészségi és szépészeti szempontból helyesli az előterjesztést. Szükséges a gyermekeknek a játszó hely s példákat hoz fel Angolországból. Azonban kevesebb összegből is megoldható a kérdés. A liget rendezését elfogadja, de a széles ut óriási költségét most nem bírja meg a városi pénztár. Vegyenek a tervezett épületek helyett a Körözs mellett azoknak a házaknak a kertjéből egy szeletet az utnak, vagy más oldalról készítsenek utat a ligethez. A házak vételét és kisajátítását nem tudja jó lélekkel megszavazni. (Helyeslés.)

Dr. Bulyovszky József polgármester nem tartja helyesnek, hogy most ismét elvileg határozzanak, mikor a múlt havi közgyűlés már utasította a tanácsot a tervek előterjesztésére. Tüzzék ki a tárgyalást a jövő havi közgyűlésre.

Hlatky Endre nem helyesli, hogy most belemenjenek a kérdés tárgyalásába, hanem akkor tárgyalják az ügyet, a mikor szavazni fognak.

Szokoly Tamás csatlakozik a Sulyok István nézetéhez. Hagyják az egész kérdést a jövő közgyűlésre.

Déry János kifogásolja, hogy a költségekről nem vagyunk tisztában. A jövő havi tárgyalásig tárgyalhatná a pénzügyi szakbizottság véleményét adhatna a munkálathoz szükséges összegről s azzal terjesztené a jövő hónapban be a tanács.

Dr. Hoványi Géza elfogadja a tervezetet, de ő is szeretné a szükséges összeget, legalább hozzávetőleg tudni. Pártolja Déry indítványát, mert így tiszta kép lesz a közgyűlés előtt.

A tárgyalást a jövő hónapi közgyűlésre tüzték ki s addig véleményt kérnek az összegre nézve a pénzügyi szakbizottságtól.

A színházépítés felügyelete.

A tanács előterjesztést tesz a Bazár és színház építésére felügyelő bizottság megalakítása iránt. A tanács javaslata szerint a bizottság elnöke a polgármester lesz, kit akadályoztatása esetén a jogügyi és gazdasági tanácsnok helyettesít; tagjai lennének Kikinday Gyula főmérnök, Száhlender Károly, Bozóky Béla, Pekanovics Imre, dr. Hoványi Gyula, Mezey Mihály, dr. Déry Ferencz, Huzella Gyula, Szokoly Tamás, dr. Radó Ignác, Dus László főügyész, ifj. Rimler Károly rendőrkapitány, Komlóssy József tanácsnok, Busch Dávid főmérnök, dr. Baróthy Ákos főorvos, Bordé Ferencz tanácsnok, Hegedűs Géza főpénztáros, Csordacsics Ferencz építőmester, ki egyszersmint a bizottság jegyzőit teendőit is végzi; a rendőrkapitányt akadályoztatása esetén az I. alkaptány, a főmérnököt a mérnök fogja szavazati jog gyakorolhatása mellett helyettesíteni.

Dr. Sarkadi Lajos nem helyesli, hogy két férfit, akiknek nagy érdekük van a színház

építésének elrendelése körül, nincs benne a bizottságba. Indítványozza, hogy **Sztarill** Ferencz és **Ländler** Ferencz még vegyék be a felügyelő bizottságba.

Komlóssy József ezt ellenzi, mert **Sztarill** Ferencz nem törvényhatósági tag, **Ländler** pedig szerződéses viszonyban van a várossal.

Balogh Döme szintén a mellett szól, hogy **Sztarill** Ferencz, akinek legnagyobb érdeme van akörül, hogy itt lesz a színház, kérjék fel a bizottságba.

A tanács előterjesztését azzal fogadták el, hogy a fentebbi tagokon kívül még **Sztarill** Ferencz és **Ländler** Ferencz is behívassanak a felügyelő bizottságba.

Az elnök döntése.

Ezután az agyag- és gyepföld szedésére vonatkozó szabályrendeletet tárgyalták.

Az 5. §-nál felszólalt **dr. Sarkadi** Lajos s indítványozza, hogy az agyagiparosok részére ingyen adja a város a mesterséghez szükséges földet, ha iparos minőségét az ipartestület bizonyítványával igazolja.

Komlóssy József az ellenkezés kijátszása végett nem járul hozzá, különben is csekély a megszabott összeg.

Bagány János pártolja a **dr. Sarkadi** Lajos indítványát.

Balogh Döme: Tekintettel arra, hogy a kiaknázás alatt levő földterület Ujváros polgáraié, indítványozza, hogy ezek ne fizessenek a földért.

A szavazásnál a **dr. Sarkadi** Lajos indítványa felett egyforma volt a szavazat, miért is az elnök döntött, akként, hogy az agyagiparosok is fizessenek az agyagért.

A **Balogh** indítványát mellőzték s a szabályrendeletet eredeti szövegben fogadták el.

*

Az olasz községi finiskolához az V. és VI. egyesített osztály vezetésére egy tanerő részére évi 2100 korona és egy iskolaszolga felvételére évi 480 korona szavaztatott meg.

Matkó Benjamin ipariskolai tanítónak 50 ft ötödéves pótlék megszavaztatott.

A hitoktatók díjazása.

Az iparos iskolai hitoktatók kérték a várost, hogy részükre évi 50—50 ft tiszteletdíjat adjon a város.

A tanács a kérelem elutasítását javasolja, mivel a törvényben nincs kimondva az iparostanoncok kötelező hitoktatása s erről a saját érdekükben a hitfelekezetek tartoznak gondoskodni.

Gábel Jakab tévedésnek mondja a tanács felfogását, mert a tanoncok hitoktatása kötelezővé van téve. Különben is méltányos, hogy a város a hitoktatókat díjazza.

Sulyok István szintén méltányosnak tartja, hogy a kérelmet teljesítse a város, mert magasabb szempontból a város érdeke is a tanoncok vallás-erkölcsi oktatása. Az a fő baj, hogy csak vasárnap engednek órát a hitoktatásra.

Milibák József teljesítendőnek tartja a hitoktatók kérelmét. Egy tantárgy sem fontosabb a hitoktatásnál.

Dr. Sarkadi Lajos szerint a hitoktatás tisztán az egyházak dolga s magasabb szempontból teljesítik is azt. Felesleges, hogy a város ezzel is szaporítsa a kiadásait.

Dr. Vučkics Gyula méltányosnak tartaná, hogy a város teljesítse a kérelmet, de ha nem szavazzák is meg, a tanács indokolása helyett azt vegyék be a határozatba, miszerint a város méltányolja a felekezetek működését, de a városi pénztár állapota nem engedi a hitoktatók díjazását.

A többség a tanács javaslatát fogadta el, a **dr. Vučkics** indítványának pótlásával.

*

Az utcajelző és házszámablákra vonatkozó szabályrendeletnél a jogügyi bizottság azon véleményével szemben, hogy a házszámablákot a városi pénztár terhére készítsék, a tanács azt javasolta, hogy a táblák árát a háztulajdonosok fizessék meg.

A tanács javaslatát elfogadták.

A vállalati munkák kiadása iránt kötendő, valamint adás-vételi és bérleti szerződések kiállításának költségének megtérítése tárgyában alkotott szabályrendeletet elfogadták.

Nemes Károly és fia fatelepek bérletére vonatkozó szerződést, — **Oláh** Ferencz sertéshizlaló telepre vonatkozó szerződést, — **Tinkó** János földbérleti szerződést, — **Izsák** Izidor és társai földbérlet-átruházási kérvényére vonatkozó jelentést jóváhagyták, illetve elfogadták.

Jung Ferencz boltbérletének albérletbe való adására vonatkozó előterjesztést a jövő havi közgyűlésre tüzték ki.

A községi iskolaszék 1899—1900-ik tanévre vonatkozó költségelirányzatát 118,535 korona 62 fillér kiadással elfogadták.

A számonkérőszék üléséről felvett jegyzőkönyvet tudomásul vették.

A **Knapp**-féle téglagyár előtti kőpárhuzammű költségeinek viselése, valamint építésének engedélyezése tárgyában kelt határozatát tudomásul vették.

Rácz Mihály főjegyzőnek, **Dr. Berkovits** Miklós tiszti orvosnak, **Szűts** Dzsó aljegyzőnek, **Molnár** János fogalmazónak, **Nemes** Jenő alszámvevőnek, **Urb** novszky Lajos irodatisztnak, **Szabó** Gábor rendőrbiztosnak, **Dickker** Illés pénztári tisztnek a kért szabadságidőt megadták.

Weinstock Ármin egyetemes orvostudori oklevele, **Ifj. Csathó** Jánosné szülésznői oklevele meghirdettetnek.

A polgármester előterjesztésére az adófelszólamlási bizottságba **dr. Sipos** Árpád helyett **Mihelyi** Adolf választott be.

A tanács előterjesztését **Rimanóczy** Kálmán, **Guttman** József és **Rendes** Vilmosnak társvállalkozói minőségük bejelentése iránt a színház és bazár épület építési vállalatnál elfogadták.

Ezzel az ülés véget ért.

Ágostai evang. konvent Nagyváradon.

A tiszavidéki ágostai evangélikus esperesség tegnap folytatta közgyűlését.

A közgyűlésen **Meskó** László dr. világi felügyelő nyitotta meg a tanácskozást. Kegyelettel emlékezik meg **Erzsébet** királyné elhunytáról, továbbá báró **Radvánszky** János bányakerületi gyámintézeti elnök és **Radó** Kálmán dunántúli egyházkerületi felügyelő elhunytáról.

Majd az egyházpolitika törvények határáról nyilatkozott.

Nevezetesen azt mondta:

Azok az adatok, melyek az egyházpolitikai törvények hatása tekintetében rendelkezéseinkre állanak, nem kedvezőtlenek egyházmegyénkre, mert míg más felekezetnél 23 sőt 38 százalékra emelkedik a felekezetnélküliek száma, addig nálunk csak 16 százalékot tesz. Javitást és gondozást igényel a helyzet az egyházi házasság kötésekre vonatkozólag, mit hitfeleink közül 6 nem vett igénybe, nagy sérelmére vallásunknak és felekezetünknek, mely ugy egyházi, mint világi vezető férfiai utját ez arányszám csökkentése mindent megtenni köteles, mert féltő, hogy a házasság megkötésekor megfelelkezik egyházáról, az egész családjával elvesz az egyházra.

Végül esperességi jegyzőül a lemondott **Szántó** Gyula dr. helyébe a közgyűlés egyhangulag **Winkler** Lajost, a helybeli ev. egyház főjegyzőjét választotta meg.

Materny Lajos főesperes jelentésében beszámol mindazon mozzanatokról, melyek a kormányzására bizott egyházak ugy belső, mint külső élete és működésére vonatkoznak.

A lelkész választási szabályrendelet ügyében, — a közgyűlés az egyes egyházközségek autonomiájának megóvása szempontjából az 1898-ik egyh. kerületi gyűlésen kelt szabályrendeletet nem fogadta el.

Az egyházkerületi ügyrend és a tanítók közgyűlési tagságra vonatkozó előadói javaslatot némi módosítással elfogadták.

Az egyházkerületi közgyűlésre, mely aug. 8-án és 9-én lesz Nyiregyházán, a közgyűlés Botnyik Györgyöt, Révész Jánost, Oszterlamm Ármint és Majerszky Bélát küldte ki hivatalból.

A Budapesten létesítendő ág. h. ev. theologiai fakultás ügyében felírnak az egyházkerülethez.

A jövő esperességi közgyűlést Boross János lelkész szíves meghívására Nagy-Károlyban fogják megtartani.

A nagyváradi ev. egyház a közgyűlés tagjai részére a Zöldfa nagy termében fényes ebédet adott.

Ebéd után az egész társaság kirándult a Szent László-fürdőbe.

A vendégek osztatlan elismeréssel és dicsérrel emlékeztek meg a gyönyörű, kies fürdőtelepről.

Zelenka Pál tiszakerületi superintendens és mások táviratban üdvözölték a kongresszust.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Julius 18. Tanítók gyűlése Nagyszalontán.
 Augusztus 15. Mulatság Nagyszalontán a gymnasium javára.
 Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.
 Augusztus 27. Csonkatorony felavetése Nagyszalontán.
 Augusztus 29. 30. 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **A polgármester utja.** Dr. *Bulyovszky* József polgármester ma a fővárosba utazik. Ez alkalommal a színházügyre vonatkozó felterjesztést is magával viszi, hogy lehető rövid időn kieszközölje az építkezés kiadásának jóváhagyását. Azonkívül eljár a város többi függőben levő ügyeiben is.

* **Mihákovics utóda.** Még ravatalon nyugszik *Mihákovics* Géza, az orvosegyetem nagyírú tudósa, s orvosi körökben máris találgatják, ki fogja a jövő tanévvel elfoglalni árván maradt anatómiai tanszékét. Biztosra veszik, hogy az egyetemi tanács első helyen Lenhossék Mihályt, a bázeli egyetemre került jeles tudóst fogja első helyen ajánlani, s őt fogja kinevezni a miniszter a megüresedett állásra. Lenhossák fia az 1888-ban elhunyt Lenhossák Józsefnek, a ki apja oldalán mint tanársegéd működve, külföldön is elismerést szerzett munkásságával. Hirneve megszerezte számára a bázeli egyetem katedráját, sőt egy időben komolyan volt róla szó, hogy hazahívják, de akkor az a terv főképp pénzügyi okok miatt nem valósulhatott meg. Mihákovics halálával újra fölmerül ez az óhaj és kétségtelennek tartják, hogy a kiváló magyar tudós már az őszszel itthon érvényesítheti fényes tehetségeit.

* **Faliczky Viktor temetése.** Tegnap délután 4 órakor tették örök nyugalomra nagy részvét mellett *Faliczky* Viktor megyei levéltárnokot. A megyeház udvarát teljesen megtöltötte a résztvevők serege, kik között ott láttuk dr. *Beóthy* László főispán és *Szunyogh* Péter alispán vezetése alatt a megyei tisztikart csaknem teljes számban, ott voltak ezenkívül: *Bölöny* József, *Örley* Kálmán, *Miskolczy* Barnabás, *Follinus* Aurél, dr. *Fráter* Imre, *Klobusiczky* Béla, *Pásztory* János, *Glac* Antal, dr. *Márkus* László, *Cziffra* Gerő, *Pallay* Lajos, *Perjéssy* Mihály, dr. *Lázár* Márton, *Des* Echerolles *Kruspér* Károly, dr. *Bozóky* Alajos, *Olasz* Béla, *Olasz* Elemér, *Szunyogh* Szabolcs, gróf *Breda* Viktor, *Wagner* ezredes, *Lőrinczy*

ezredes, dr. *Mártonffy* Bogdán, *Vidovics* György, *Baranyi* Zsigmond, *Bölöny* Józsefné, *Szunyogh* Lórádné stb. A ravatalt a következő szebbnél szebb koszorúk díszítették:

A felejtethetlen hű barátunk Özv. *Des* Echerolles *Kruspér* Sándorné és gyermekei. — Biharvármegye tisztikara *Faliczky* Viktornak, — *Kauczner* Antalné és leánya *Szeretett* Viktor bátyának, — Igaz barátunknak *Olaj* Aatal és családja, — Utolsó üdvözlétül *Luzenszky* Lenke és *Etelka*, — Szeretettel Balázsházy Jenő, — Őszinte barátságunk jeléül *Königswalter* Hermann és neje, — Felejtethetlen Viktor bácsinak *Podmaniczky* család, — A legjobb barátunk *Gyurkovics* Kornél és *Sarolta*, — *Báró* *Gerliczy* Ferencz, — Legrégibb barátjának *Báró* *Gerliczy* Félixné, — A feledhetlen hű barátunk *Az* Echerolles család, — Őszinte baráti szeretettel *Olasz* Elemér és neje, — Szeretett jótévőjének *Karakas* Károly, — Igaz részvéttel *Bölönyi* József és neje, — *Topics* Ödön és neje stb. stb.

A temetési szertartást *Dencs* János cz. kanonok v.-olaszi plébános végezte segédlettel. A kolozsvári »Nemzeti Színház« karszemélyzete *Stefanidesz* Károly karmester vezetése alatt »Mért oly borus« és »Mi busan omlanak könnyeink« kezdetű gyászdalokat énekelt, minek végeztével *Szunyogh* Péter alispán, dr. *Vallner* Ödön főügyész, *Hranyiszky* Károly és *Keszthelyi* Zoltán fölvtették a díszes érczkoporsót s a 4-es fogatú üveges gyászhalottas kocsig vitték, minek elhelyezése után megindult az impozáns gyászmenet az olaszii közsirkertbe, hol örök nyugalomra helyezték a megboldogult hamvait.

* **Uj főrend.** A hivatalos lap mai száma a következőket közli: A főrendiház f. évi július hó 12-én tartott ülésében gróf *Bethlen* Aladár szünetelő örökös főrendiházi tagsági jogának fölleledését, az 1835. évi VII. törvényezik 3. §-a értelmében kimutatott vagyoni képesítése alapján elismerte és nevével — azzal a fentartással, hogy ülés- és szavazati jogát csak a jelenleg üléselő országgyűlés IV. ülészakának megnyitásától kezdve gyakorolhatja — a főrendek jegyzékébe pótlólag beiktatta.

* **Természeti csapások.** Az idei mostoha időjárás sok kárt okozott Biharvármegye területén, de legkivált az Érmelléken, hol a vetést néhol a gyakori felhőszakadás teljesen tönkretette. A buzatáblákon vízmosások vannak, néhol a fü borította el s a gazda kevés reménnyel nézhet a jövőnek. A napokban hatalmas jég volt *Micske* környékén, mely ugy a vetésekben, mint az új szőlőültetvényekben nagy kárt tett.

* **A Balaton áldozata.** Ehen Gyula szombathelyi polgármester tizenhat éves Gyula nevű egyetlen fia hétfőn délután Révtőlőp mellett a Balatonba fullt. Másodmagával csónakázott s mint kitűnő úszó a csónakból többször a vízbe vetette magát. Egyszer megint alámerült, hínárba keveredett s többé nem került a földrészre. Holttestét máig sem találták meg. A szerencsétlen fiatal ember kitűnő sikerrel végezte a gimnázium hatodik osztályát. Nagybátyjával *Szakáts* Manó dr. egyházasszociódi nagybirtokossal s még tizennégy kirándulóval együtt hétfőn délelőtt érkezett Révfülöpre. Ehen Gyula polgármester iránt megyszerte óriási részvét nyilatkozik.

* **A feketehegyi kápolna.** Szepes-Merény bányavárostól mindtegy másfélkilométernyi távolságban, gyönyörű fenyvesek közt fekszik az évek óta kiváló hideg gyógyfürdő hírében álló Feketehegy. Ezen a kies fürdőhelyen a fürdővendégek áldozatkészsége folytán gyönyörű románstílusú kápolna épült, melyet *Ivánkovics* János rozsnói püspök még e hó folyamán fog megszentelni. A kápolna építési és berendezési költségeihez ismerőseink közül a következők járultak hozzá: *Kunz* József és társa czég különféle értékes, a szertartásokhoz szükséges fehérműt. *Tárkányi* Péter evangéliumos köny-

vet, egy rekviemes misszálét és egy sekrestye-csengőt himzett zsinórral adományozott. Igen nagy buzgóságot és áldozatkészséget fejtett ki *Pintér* Kálmánon, a budapesti kath. kör nagyérdemű elnökén kívül *Kertész* Miksa prem. kanonok és főgymnasiumunk tudós tanára is a kápolna létesítése és költségeinek fődözése körül,

* **Eltűnt cseledleány.** A rendőrségen tegnap *Triznai* Jolán hegyköz-ujlaki lakosnő elpanaszolta, hogy leánya a 15 éves *Hana* még hétfőn eltűnt s hogy azóta csak annyit hallott, hogy szerda délután egy leány a város végén a Körözsbe vetette magát s hogy bele fulladt. Az asszony azt mondja, hogy a leány e hó 2-dika óta egy helybeli hivatalnoknál szolgált, ahonnan azonban hétfőn megszökött s haza ment s elmondta, hogy a helylyel nincs megelégedve, azonban az ő rábeszélése folytán vissza ment a helyére, de nemsokára ismét eltávozott s azóta mit sem tud róla. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket.

* **Agyonsujtotta a villám.** Tegnapelőtt Kis-Ürögdön óriási vihar volt. A villám két ízben leütött a nagypréposti birtokon. Geiszt Gyula bérlő egy béresét. *Astyilan* Juon, amint a szekeren ült a villám leütötte, s azonnal meghalt. A máik pedig a kertben levő platán fa kérgét lehántotta szétszórva messze ellökte. A helyszínére hívott orvos dr. *Mester* Attila már csak a beállott halált konstataulta az égett emberen. Csodálatos, hogy a négy ökörnek s a kocsinak semmi baja nem lett. A szegény embert özvegye és árvája siratja.

* **Meggyilkolt cigányvajda.** Dobsina községben borzalmas gyilkosság történt. Az áldozat *Stefán* György cigányvajda, akit meggyilkolva találtak az országúton. *Stefán* holtteste rettenetesen nézett ki, a fej le volt vágva, magán a testen pedig számtalan seb tátongott. A csendőrség a tetteseket csakhamar elfogta. A rémes tettet *Stefáni* tulajdon felesége követte el szeretőjével, *Konstandin* Jócziummal. A *Stefán* házaspár majdnem husz évig békésen élt együtt, miglen az asszony nem régen viszonyt kezdett *Konstandinnal*, a kivel elhatározta, hogy a férjét elteszik láb alól. Ezt már előbb is meg akarták tenni, mérges füvet keverték az ételbe, de ezzel nem érték el céljukat. Este azután, mikor *Stefán* elaludt, megtámadták. *Konstandin* fejszével föbe ütötte, az asszony pedig, mikor a vajda életjelt adott, egy késsel elvágta a nyakát, amelyet azután a másik gyilkos egy fejsze csapással elválasztotta a törzsétől. A gyilkosok azonban még ezzel sem elégedtek meg, hanem a testen rengeteg sok sebet ejtettek s azután a holttestet kidobták az országútra, ahol ezt meg is találták. A gyanu azonnal az asszonyra és a szeretőjére irányult, akiket el is fogtak, mikor ezek nyugodtan aludtak. A tettesek beismerték tettöket

* **Becsapott mérnök.** Csodálatosképen a rendőrség sok figyelmzettése daczára még mindig akadnak emberek, kik felülnek a zálogjegycsalóknak. Sőt csodálat képen még intelligens emberek is akadnak, akik ezekkel a szélhámosokkal becsapatják magukat. Tegnap *Grünwald* Lajos budapesti mérnök az *Andrássy*-uton haladt és megállott egy kirkat előtt, a hol aztán magára vonta a figyelmét két ember, a ki a következő párbeszédet folytatta:

— Nem, annyiért nem adhatom! — szólt az egyik. — Hova gondol? Csak nem fogok elpotyázni egy aranyórát, meg egy aranyláncot.

— No hát vigye az ördög, — szólt a másik, — hát adok a két zálogczéduláért harmincz forintot! Többet nem adhatok!

— Én pedig harminczöt forintot alul nem adhatom! Így is csak nehéz szívvel teszem. Hiszen ha nem tartoznám házbérrel és a háziur nem fenyegetne, hogy kidob a családommal együtt, dehog is adnám el a zálogczédulákat. Éppen harminczöt forintra van szükségem. Ha akarja annyiért megveheti! Higyje el jól jár!

— Hisz azt tudom! Ismerem az órát is, a láncot is és szívesen megvenném. De nincs is

több nálam harmincz forintnál. A legjobb akarral sem adhatnék többet.

— Akkor, barátom, sajná'om! De nekem muszáj harminczöt forintot szereznem. Így is rengeteg sokat vesztek, mert az óra meg a láncz megér százhusz forintot.

Grünwald, aki érdeklődéssel hallgatta végig ezt a diskurzust, odafordult ahhoz az emberhez, a kinek a kezében a két zálogcédula volt és annak reményében, hogy jó vásárt csinálhat, megszólította az ismeretlent:

— Hadd lássam azt a zálogcédulát.

— Tessék! Vegye meg uraságod. Jó üzletet csinál, meglássa!

Rövid alkudozás után Grünwald a zálogcédulákat megvette harminczöt forintért és aztán mindjárt elment, hogy az órát meg a lánczot kiváltsa. Akkor látta, hogy micsoda értéktelen holmit vett. A becsapott mérnök jelentést tett a rendőrségnél, mely most keresi a családokat.

* **Lenyelt műfogak.** Berlinben egy 25 éves, erős, egészséges cselédleány a kórházban jelentkezett azzal a panaszszal, hogy heves fájása van melkasában és nehezen lélegzik. Elmondta, hogy álmában valószínűleg lenyelte a műfogait, a melyeket felébredésekor nem talált meg és azóta rettenetes fájdalmi vannak. Gondos vizsgálatot végeztek, de nyomát sem találták a fogsornak. De, mert a tünetek nem javultak, a leányt felvették a kórházba és ágybafektették. Másnap reggel a cselédjárta megjelent és elhozta a corpus dilictit, a fogsort, a mely megkerült a matrácban. A mikor a beteg meglátta fogait, abban a pillanatban megszűnt minden fájdalma, elmúlt astmája és hazament munkába. Ennyire mehet az autosuggestio hatása.

Szerb összeesküvés Budapesten.

A Milán király ellen elkövetett merénylet után Belgrádban megindult nagy nyomozásnak a számai elvezetnek most már Budapestre is.

A belgrádi rendőrség tudvalevőleg nagy energiával fogott hozzá a vizsgálathoz és egy sereg hívét a radikális pártnak letartóztatta, mert az első pillanattól kezdve valószínűnek látszott, hogy a merénylő nem egymagában álló ember, hanem tagja egy összeesküvő bandának, melynek részéről neki jutott a megbízás, hogy Milán királyt ölje meg.

Belgrád rendőrsége több helyen tartott házkutatásokat és sok felé foglalt le irományokat, melyeknek egy része megerősíteni látszott azt a föltevést, hogy összeesküvők munkájáról van szó és hogy Milán ellen ténylegnagy konspirálás folyt.

A házkutatások alkalmával lefoglalt iratok alapján tartóztattak le sok radikális párti embert.

Többek közt konstatálták, hogy az összeesküvésnek részese volt két fiatal ember, egy tavaly elhunyt gazdag kereskedőnek a fia, a Zukicz testvérek, akik apjuk után jelentékeny vagyont örökölték és a kik Szerbia fővárosában arról voltak nevezetesek, hogy az utóbbi időben igen tevékeny részt vettek a politikai mozgalmakban.

A kompromittáló iratok alapján a belgrádi rendőrség le akarta tartóztatni a Lukics-testvéreket is, ámde azok jó előre neszt vették a dolognak és megugrottak.

A két fiatal ember, a kik közül az egyik 24 éves, a másik pedig csak 19, azonnal a merénylet után, — mint konstatálták, — csolnokon kelt át a Dunán és Zimonyba ment, a hol felültek a gyorsvonatra és Budapest felé utaztak.

Néhány héttel ezelőtt a fiatal emberek minden ingatlan vagyonukat pénzzé tették, eladták a háziakat, földjeiket, sőt a butoraikat is, a miből az következtethető, hogy már ak-

kor is gondoltak arra az eshetőségre, hogy esetleg meg kell majd szökniök Szerbia fővárosából.

A belgrádi rendőrség a két összeesküvő szökéséről értesítette a budapesti rendőrséget, kérvén, hogy a Lukics-testvéreket nyomozza ki és tartóztassák le.

Két nap óta nagy erélyvel nyomozzák is Budapesten, ámde mindeddig eredménytelenül.

Nagyon valószínű, hogy a két fiatal ember vagy megsem állapotott itten, vagy pedig már rövid tartózkodás után tovább utazott Budapestről külföldre.

Belgrád, július 13. A bíróság elnöke, mely az összeesküvők ügyében ítélt, — *Popovics Sasa* lesz s a bíróság tagjai a legfőbb bíróság tagjai.

EGYESÜLETEK.

A Nőegylet persely gyűjtésének eredménye. A Biharmegyei és Nagyváradi nőegylet által kibocsátott gyűjtő-perselyek az 1898 évi december hó 28-ik napján bizottságilag felnyitattak s azok alább részletezett tartalma az »Erzsébet árvaház« pénztára javára beutalványoztattak. A gyűjtők nevei és perselyük tartalma a következő:

Frankó Endréné 1 frt 97 kr, Dr. Vucskics Gyula 2 frt 83 kr, Handschucker Gézané 48 kr, Andriksa Károlyné 1 frt 2 kr, Tóth Mártonné 7 kr, Löffelheller N. 13 kr, Miklóska Anna 1 frt 54 kr, Dr. Nemes Imréné 18 kr, Balogh Lászlóné 1 frt 3 kr, Sokoll Józsefné 67 kr, Markovits Antalné 15 kr, özv. Eleméry Aurélné 13 kr, Olasz Elemérné 1 frt 47 kr, Bauma Vinczéné 94 kr, Korda Andorné 8 frt 4 kr, Kiss Györgyné 1 frt, Nadányi Jenőné 1 frt 33 kr, Badzey György 2 frt 52 kr, Salásy Béláné 2 frt 17 kr, Rimler Károlyné 27 kr, Flatt Károlyné 1 frt 17 kr, Geiszberg Emma 1 frt 60 kr, Éder Géza 1 frt 11 kr, Gr. Pongrácz Vilmosné 10 frt 56 kr, Szőke József 26 kr, Németh József 1 frt 77 kr, Jancsó Lajosné 2 frt 62 kr, Véghsó Gellértné 6 frt 65 kr, Toperczer Sándor 75 kr, Weiszlovits Adolfné 60 kr, Nagy Gyárfásné 67 kr, Gosztanyi Balog Irén 3 kr, Dr. Balog Elek 1 frt 63 kr, Márky Albertné 40 kr, Govrik Kálmánné 2 frt 74 kr, Lovassy Ferenczné 10 frt 91 kr, Ujfalussy Ferencz 24 kr, Papp János 1 frt 3 kr, Csathó Ilona 1 frt 78 kr, T. Thury Ignác 29 kr, Bartos Gáborné 77 kr, Ficzek Lajosné 96 kr, Gyurkovits Vinczéné 3 frt 85 kr, Artaria Károlyné 5 frt, Dr. Karácsonyi János 1 frt 14 kr, özv. Giraud Ottóné 2 frt 6 kr, Kenéz Sándorné 4 frt 37 kr, Richter Jenőné 1 frt 70 kr, Szikszay Lajosné 4 frt 26 kr, Gosztanyi Ferenczné 1 frt 4 kr, Kovásznay Marezal 1 frt 56 kr, Szatmáry K. Andor 2 frt 22 kr, Sternthal Adolfné 2 frt 69 kr, Hanák Sándorné 97 kr, Mártonffy Gyuláné 3 frt 61 kr, Szunyogh Péter 1 frt 61 kr, Nagy Móriczné 3 frt 63 kr, Fráter Barnáné 22 kr, Sal Istvánné 7 frt 72 kr, Óváry Sándorné 4 frt 71 kr, Dr. Beöthy Pál 28 kr, Stépán Istvánné 13 frt 47 kr, Árvaházi perselyben 12 frt 59 kr, Árvaházi perselyben 3 frt 63 kr, Papp Imréné 3 frt 52 kr, Szabadhegyi Gézané 3 frt 40 kr, Strasser Alfrédné 2 frt, Gróf Bethlen Aladár 10 frt, összesen: 240 frt 69 kr.

Fogadják a tisztelt gyűjtők fáradozásaikért egyesületünk nevében nyilvánított forró köszönetemet. Nagyváradon, 1899. év január hó 15. Özv. báró Gerliczy Félixné, elnök.

IRODALOM.

A vivás művészete. Megemlékeztünk már arról a műről, amely a jövő hó elején fog ezen a ezimen megjelenni, amelyet br. *Chappon* Samu városunk jeles vivómestere írt. A műre, mely különben most *második javított* kiadásban jelenik meg a szerző előfizetési ivatek becsátott ki, s az előfizetőknek azon kedvezményt nyújtotta, hogy a könyvet 3 korona helyett 2 koronaért adja. Br. *Chappon* most felkéri mindazokat, kikül az elő-

fizetési ivatek kint vannak, hogy azt a begyűlt előfizetési pénzekkel hozzá e hó tizennyolczadikáig küldjék be, mert az ezen határidő eltelte után beérkező előfizetéseket, mint előfizetéseket nem tekintheti.

ZENE és MŰVESZET.

Dalestély a Sport-téren A »Nagyvárad-ujvárosi« ev. ref. egyházi énekkar a f. hó 16-ára hirdetett »Dalestélyét« a *Sport-téren* tartja meg. Az énekkar nagy buzgalommal készül az estélyre; a karpórbák serényen folynak, a tagok nagy ambícióval vannak eltelve s reményvel néznek a dalestély elé, mert sokan ígérték megjelenésüket, a mi fokozza a kedvet. Mindent elkövet az »Énekkar«, hogy a vendégeknek kellemes estélyt szerezzen. Arról is gondoskodott, hogy kedvezőtlen idő esetén a Sporttéri pavillon termei rendelkezésre álljanak. Meghívók Gerencsér József újvárosi ev. ref. org. kántornál vannak, ki készsզeggel szolgál annak, aki arra igényt tart.

Igazságszolgáltatás.

Ítélethirdetés Várkonyi előtt. A budapesti büntető törvényszéken ma délelőtt hirdette ki *Haupt Albert* bíró *Várkonyi* István előtt a debreczeni királyi tábla ítéletét a sokat emlegetett nyiregyházi izgatási bűnpörben. Várkonyit a nyiregyházi kir. törvényszék a szabolcsi paraszt szocialista mozgalmak értelmi szerzőjeként osztálygyűlöltre való és a tulajdonjog elleni izgatás miatt 6 hónapi államfogházra ítélte. A debreczeni kir. tábla a törvényszék ítéletét indoklásával együtt helybenhagyta és a büntetésből 73 napot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. Várkonyi most ül le a gyűjtőfogházban a sajtópöre miatt kapott 10 havi fogházbüntetését és börtönőr kíséretében, polgári ruhában, védő nélkül jelent meg az ítélethirdetésen. Az ítélet ellen felebbezését jelentett be.

A magyar állam olasz bíróság előtt. Közöltük annak idején, hogy *Olschki Leo* velencei műáros a *Pulszky-féle* kép- és művásárlások következtében végrehajtást vezetett a magyar állam ellen s ennek a milánói kiállításra küldött selymeit le is foglaltatta. A magyar állam eközben egy budapesti bíróságnál dr. *Mandl Sándor* ügyvéddel, mint *Olschki Leo* képviselőjével kiegyezett, *Olschki* azonban az egyezséget megtámadta azzal, hogy ő *Mandl* ügyvédnek egyezségkötésre szóló speciális meghatalmazást nem adott, egyszersmind a magyar állam ellen újabb végrehajtást vezetett. Az újabb foglalás érvényességének és a *Mandl-féle* egyezségkötés jogalapjának megállapítása tárgyában már két tárgyalás volt olasz földön olasz bíróságok előtt. *Olschki* ügyvédje, dr. *Segrő* tanár, azóta egy negyennyolcz oldalra terjedő röpiratot is adott ki, amelyben az európai jogszolgáltatás irányelvének összeállítása kapcsán azt fejtegette, hogy dr. *Mandl Sándor* budapesti ügyvédnek az *Olschkitól* kapott általános ügyvédi meghatalmazás alapján nem volt joga egyezséget kötni a magyar állammal. Az elsőfoku bíróságnál megtartott tárgyaláson a magyar államot dr. *Stefánits* a királyi kincstár jogügyigazgatóságának kiküldött képviselője képviselte, aki kimutatta azt, hogy a magyar jog szerint annak az ügyvédnek, a kinek a per vitelére van meghatalmazása, implicites joga van egyezséget is kötni. Az olasz bíróság ezt az álláspontot elfogadta s ily értelemben döntött. *Olschki Leo* az ellen felebbezett, de az elsőfoku döntést a másodbíróság helybenhagyta. Most az ügy a legfelsőbb bíróságnál van.

A nagyváradi kir. tábla elintéztett ügyei.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

2919 Papp János s. t. gyilkosság, — részben megváltoztatva.

2948 Luntrás Ferencz szándékos emberölés, — helybenhagyva.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

2211 L. Nagy Sándor s. t. zsarolás stb. — megváltoztatva.

2213 Simon Imre s. t. sikkasztás, — feloldva.

2218 Kozma Lajos s. t. gondatlanságból elkövetett közveszélyű cselekmény, — helyben hagyva.

2322 Ifj. Papp Lőrincz s. t. testi sértés, — helyben hagyva.

2660 Enyedi Jánosné sikkasztás, — feloldva.

2701 Vanga András s. t. család, — részben megváltoztatva.

2704 Polyák Sándor lopás stb. — helyben hagyva.

2214 Popa Gyorgye s. t. testi sértés, — helyben hagyva.

2275 Bereczki Lajosné s. t. rágalmazás, — részben megváltoztatva.

2277 Moskovits József magánlak sértés, — helyben hagyva.

2320 Máté Imre lopás, — helyben hagyva.

Előadó: *dr. Imrik Péter.*

1802 Sonnenfeld és Bing csódtömeg, — megváltoztatva.

1870 Sonnenfeld és Bing csódtömeg — Müller János, — megváltoztatva.

1868 Sonnenfeld és Bing csőd ügyében tömeggondnoki díj és számadás, — helyben hagyva.

1898 Dr. Rosenthal Mór — Polgári takarékpénztár, — felterjesztés.

1833 Sal Antal — Idrengye Györgyné, — rendelet.

1839 Schwarz Bernát — Herczegh Jenő, — helyben hagyva.

1840 Landauer J. — Schweiger József, — rendelet.

1869 Jungreis és Veisz — Meskó Jakab s. t. — rendelet.

Előadó: *Bócz Géza.*

148D Sferle Péter s. t. — Sferle Onucz, — megváltoztatva.

1846 Szlavics Anna — Szlavicsok Francziska, — rendelet.

1843 Szücs Sándor — özv. Szücs Sándorné, — megváltoztatva.

1853 Hutter Károly s. t. — Fuchs Mária, — helyben hagyva.

1851 Dávid Pál s. t. hagyatéka, — visszautasítva.

1886 Bartos Gábor s. t. hagyatéka, — részben megváltoztatva.

1890 Pipis János hagyatéka, — helyben hagyva.

1897 Kovács Mihály — Szemer Berthold, — feloldva.

1898 T. Nagy István hagyatéka, — helyben hagyva.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Pénteken: *Párisi élet.* Örley Flóra föllépte Szombaton: *A baba.*

d. u. *Jani és Juci.*
Vasárnap: *Toloncz.*

L i l i.

örley Flóra első vendégföllépte szokatlannul nagy közönséget vonzott, minnek egyik oka a vendégszereplő primadonna hírneve, de meg a közönség régen vágyódott már a sok kísérletezés, halogatás után mióta a primadonna válság megtörtént egy korrekt operett előadásra, a milyen a tegnapi is volt. Nagy feladat volt a vendégszereplőtől Lilit választani bemutatkozól, melyben oly nagy szüksége van a külső bájra, alakra, hanem az első udvarias tetszésnyilvánítástól és ama 10 csokor és virágállványtól kezdve, amit a közönség előlegezett, a tetszés mind belsőbb, osztatlanabb és őszintébb lett.

A diszkrét, rendkívül finom kifejező játék és hanganyaggal való bánni tudás tették e hatást. A keringő egy csinosan érzéssel előadott ének-szám volt. Mindegyik énekszámát megújrazták és frenetikusán megtapsolták. És most a közönségnek mint legfőbb szakértőnek bő alkalma volt meggyőződni arról, hogy mennyiben volt oka *Krecsányi*-nak a szerződés felbontására.

A többi szereplők is legjobb igyekezettel és sikerrel is támogatták a vendégszereplőt. *Kassai* Károly Antonin Plinhard szerepébe rendkívül jól beletalálta magát, *Nyárai* Antal pedig Saint Hypothese szerepében próbálkozott meg, ha tudna még e szerepben valami újat adni. *Janovics* Jenő (De la Grauge Bateliére br.) szintén hozzájárult a sikerhez.

Az előadás alatt egy villanycsengő meg-bomlott s egész előadás alatt csilingelt, a második felvonásban a függöny egyszerre gyorsan leszaladt, egyéb baj nem történt. (b. i.)

Felvételi vizsgálatok a színészet egyesületben. Az országos színészegyesület tanácsa szeptember 1-én, esetleg a következő napokon tartja meg a felvételi vizsgálatokat a színészház nagytermében. A kérvényeket augusztus 10-ig kell benyújtani s a később érkezőket figyelembe nem veszik. Csak azok jelentkezhetnek vizsgálatra, akik az idén végezték a szin-tanodát, meg azok, a kiknek gyakorlatra való utasításuknak ideje lejárt. A két forintnyi vizsgálati díjat előre kell lefizetni. Az egyesület igazgatósága tudatja az érdekeltekkel, hogy a vizsgálatra csak 16 évnél idősebb nőket s a 18 évnél idősebb férfiakat bocsát s megköveteli, hogy a folyamodásokhoz születési bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány, az utolsó iskolai értesítő s a szülői beleegyezésről szóló nyilatkozat mellékelve legyen. A vizsgálatra vonatkozó egyéb felvilágosításokat a központi iroda adja meg.

TAVIRATOK.

A miniszterek Bécsben.

Budapest, július 13. (Saját tud. táv.) *Lukács* pénzügyminiszter ma Bécsbe érkezett, ahova holnapra *Szell* Kálmán miniszterelnököt is várják. Bécsből a magyar miniszterek az esztrákokkal Ischlbe mennek a királynak jelentést tenni a tárgyalások befejeztéről.

Budapest, július 13. (Saját tud. táv.) *Lukács* miniszter már a holnapi nap folyamán Bécsbe megy. — Ujabb verziók szerint *Szell* miniszterelnök nem megy Bécsbe, mert a királynak nem kell referálni.

Szalavszky nyugdíjazása.

Budapest, július 13. (Saj. tud. táv.) *Szalavszky* Gyula trencsényi főispán nyugalmába vonul. Amint politikai körökben rebesgetik, utódja *Ostroluczky* Géza trencsényi nagybirtokos lesz.

Politikai hírek.

Páris, július 13. A Havas-ügynökség Kairóból jelenti, hogy oda számos tiszt érkezik. Talbot tábornok és a többi tiszt, sőt a betegek is azon parancsot vették, hogy ne menjenek szabadságra.

Madrid, július 13. Néhány liberális és republikánus képviselő a mellett van, hogy az államadósság kamatainak adója 33 százalékkal felemeltessék.

Róma, július 13. A Popolo Romano az Olaszország és Kolumbia közt felmerült Cerutti-ügyről és a holnap lejárandó ultimátumról szólva a következőket mondja: Kolumbia azt tette, a mit észszerűen e pillanatban elvárni lehetett; t. i. Cerutti hitelezőinek eredeti követeléseik 120%-át kínálta, a mit majdnem mindnyájan elfogadtak, míg a többiek részére a bogotai britt követségnél megfelelő összeget helyeztek el. Az olasz kormány ez okból elhatározta, hogy minden megtorló rendszabályt elhalaszt, de csak bizonyos fentartással azon hitelezők érdekében, kik beleegyezésüket még nem adták. Kolumbia ezt el is fogadta és így Cleveland itélete teljesen és gyorsan foganatosíttatik.

Páris, jul. 13. Az Echo de Paris tudni véli, hogy a német birodalmi kancellár párisi tartózkodása nem véletlenül esik össze azon hirrel, hogy Vilmos császár legközelebb Franciaországba utazik. A lap azt hiszi, hogy a kormány elvben ily utazás eshetőségével egyetért.

London, jul. 13. Az aldershoti táborban lévő lovasított gyalogság állandó legénysége azon parancsot vette, hogy Dél-Afrikában való utra tartsa magát készen.

Páris, jul. 13. Az Echo de Paris szerint a rennesi pör, melyhez 175 tanut idéztek meg, augusztus 18-án kezdődik. Más lapok azt mondják, hogy a pör augusztus 3-án kezdődik. Az Eclair azt kívánja, hogy De la RocheVernet-et hallgassák ki.

Lille, jul. 13. A lármás tüntetések megújultak. A tüntetők sok ablakot betörték.

Pretória, július 13. A javított választási törvényjavaslatot tegnap terjesztették a volksraad elé. A javaslat tíz fejezetet tartalmaz, melynek elseje azt határozza, hogy minden 17 évnél idősebb idegen férfi a honosító levelet megkaphatja, ha bizonyos időn át szakadatlanul és anélkül, hogy beestelenítő büntetésre ítéltetett volna. Transzvámban lakott és bizonyos adókötelezettségeknek eleget tett. A többi cikk határozatai szerint a honosítás csak két évi tartózkodás után, teljes jogegyenlőség pedig csak öt év lefolyása után érhető el. Idegenek, kik Transzvámban a törvény kihirdetése előtt letelepedtek, a teljes jogegyenlőséget csak letelepedésük után 9 évre vagy a törvény kihirdetése után öt évre kaphatják meg, ha utóbbi esetben korábbi tartózkodásuk legalább hét éven át tartott. A már azelőtt naturalizált polgárok a teljes jogegyenlőséget honosítás után öt évre érhetik el. Az új polgárok fiai atyjuk jogaiban részesülnek. Transzvámban született idegenek a honosítást 16-ik életévükben és a teljes egyenjogúsítást 20-ik életévükben nyerhetik el. Az egyenjogúsítást csak fehér bőrűek nyerhetik el.

London, jul. 13. A st. pankráfi választókerületben Wrightson konzervatív választották meg 2610 szavazattal Costelloe liberális ellen, a ki 2423 szavazatot kapott. A kerületnek eddig is konzervatív képviselője volt.

Bécs, július 13. Lukács magyar pénzügyminiszter Budapestről ideérkezett (Magy. Tav. Ir.)

Részvétkefejezés.

Konstantinápoly, jul. 13. A trónörökös nagyherceg elhunyt alkalmából a szultán táviratilag kifejezte részvétét Miklós czárnak, Mária Feodorovna özvegy császárnénak, a walesi hercegnek és nejének és Konstantie dán trónörökösnek. (Magy. Táv. Ir.)

Pestises hajó.

Trieszt, július 13. A *Bacquem* marquis osztrák Lloyd gőzös Bombayból ide érkezett s utközben több utasa pestisben elhalt. A személyzet és az utasok egészségesen érkeztek ugyan, de azért szigorú vesztégarat rendeltek el. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték. A negyedik sorsjáték III. osztályának húzását ma befejezték és a következő nagyobb nyereményeket sorsoltak ki. A főnyereményt 80.000 koronát a 69.691 számú sorsjegy nyerte. 20.000 koronát nyert 30.433. 2000 koronát nyertek 42.631 47.216. 1000 koronát nyertek 7353, 36423, 51524. 500 koronát nyertek 11.201, 20.818, 21.869, 30.338, 42.204, 48.775, 49.200, 65.967, 67.921, 73.310, 74.857, 78.582, 70.583.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. július hó 11-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 8.60—9.—. Kétszeres buza 6.80—7.20. Rozs 6.60—6.80. Arpa 4.50—5.50. Zab 5.40—5.60. Tengeri: 4.80—5.10. Borsó 15.—. Lencse 17.—. Bab 6.20. Köleskása 11.50. Burgonya 2.40. 100 kiló lángliszt 16.—, zsemlyeliszt 15.50, fehérkenyér liszt 14.80, barnakenyér liszt 13.50, széna fuvarral 2.—, szalma 60. Szalonna 56.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkg alom-szalma —04. 1 köbm. bükkfa 3.25, tölgyfa 3.10, cserfa 3.35. 100 kiló marhahús 48.—, öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kőso 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapjú —.—, magyar gyapjú —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 26.—, mész 1.20, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 14.—. köles 5.—, repce 10.—, dió 16.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyú káposzta —08, szalonna 62, sertéshús 52, juh-hús 34, veres hagyma 10, fog-hagyma 30, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 11. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1899. évi július 11-ről. Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 180 hltr, rozs 250 hltr, arpa 200 hlt, zab 150 hltr, tengeri 300 hltr, burgonya 400 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 45 drb, félhizott 60, sovány 80, süldő 130, malac: 250, hizott marha 24, jármás ökör 630, fejős tehén 340, borju 310, bivaly 15, juh és kecske 80, ló 398.

Marha ártáblázat 1899. július 11-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 310—350, egy pár másodrendű jármás ökör 245—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 135—225, 1 drb fejős tehén 55—105, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 66—86, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 46—70, 1 drb. veres borju 10—19, 1 drb. fél éves borju 17—24, 1 drb egy éves borju 22—32, két éves borju 33—60, 1 drb hizott sertés 42—72, 1 pár fél éves 19—22, 1 pár egy éves sertés 30—40, 1 pár két éves sertés 42—68, egy drb igás ló 65—125, 1 pár ökör bőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár borju bőr 5—8, 1 pár lóbőr 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 13.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	— — — — —	354.70
Magyar hitel	— — — — —	383.25
Allamvasut	— — — — —	350.40
Rimamurányi	— — — — —	301.50
Magyar jelzálog	— — — — —	244.75
Salgótarjáni	— — — — —	331.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—
Villamosvasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	353.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi	— — — — —	101.50
Déli vasut	— — — — —	65.08

Határidők.

Budapest, július 13.

Készáru buzában az irányzat lanyha volt 18,000, mm. forgalom mellett az árak változatlanul jegyeztettek.

Buza áprilisra	— — — — —	—
Buza októberre	— — — — —	8.83
Tengeri jul.	— — — — —	4.84
Rozs őszre	— — — — —	7 —
Zab őszre	— — — — —	5.55
Tengeri augusztusra	— — — — —	4.84

Bécs, július 13.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	— — — — —	381.25
Magyar hitel	— — — — —	389.25
Allamvasut	— — — — —	348.25

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 13-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	119.95
Magyar koronajárdék	— — — — —	96.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	55.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.50
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	— — — — —	96.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	160.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	— — — — —	138.50
Osztrák járdék papirban	— — — — —	100.40
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	100.20
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	119.25
Osztrák korona járdék	— — — — —	100.50
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	138.50
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	910.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	388.—
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	382.50
Párisi vista	— — — — —	347.50

20 frankos arany (Napoleond'or)	— — — — —	9.56
Németbirodalmi márka	— — — — —	58.90
London vista	— — — — —	120.50
20 márkásarany	— — — — —	11.78

Örley Flóra második vendégföllépte.

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Evadberlet 73. szám. Kisberlet 73. szám.
(Páratlan sz.) (Páratlan sz.)

Ma pénteken, 1899. július 14-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Párisi élet.

Operette 3 felvonásban. Irták: Meilhac és Halévy. Zenéjét Offenbach.

SZEMÉLYEK:

Pompa di Matadores, brazília	— — — — —	Kassai K.
Gondremark báró	— — — — —	Leőveí Leó.
Gondremark báróné, neje	— — — — —	Turchányi O.
Gardefeu Raul	— — — — —	Bónis Lajos.
Robinet	— — — — —	Iványi A.
Gontram	— — — — —	Fehér József.
Metella, grisetta	— — — — —	Korányi Frida.
Friczke, cipészmeister	— — — — —	Nyárai Antal.
Prosper, szolga	— — — — —	Mezei Mihály.
Madame Quimper Karadek	— — — — —	K. Arpási Kata.
Madame Folle Verdune, unokahuga	— — — — —	Vásárhelyi V.
Gabriella, kesztyűvarró	— — — — —	Örley Flóra.
József, bérszolga a Grand Hotelben	— — — — —	Heltai N.
Urbain szolga	— — — — —	Váradai M.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sor 1 forint. IX—XI sor 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szombaton, 1899. július 15-én:

A B A B A.

Nagy operette 4 felvonásban. Irta: Ordonneau M. Zenéjét Andran.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsilackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-téle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok ezitromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolcsóbb árban.

Árjegyzék kívánatra ingyen!

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-téren hanem Nagy Telcky-utca

532. sz. a. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 15—50

Legolcsóbb bevásárlás!